

Broj: 03-45.1-21-1560-1/19
Istočno Sarajevo, 26.11.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 27. sjednici BAS/TC 23, održanoj 11.10.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 23 *Ljekovito i aromatično bilje*

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 23, *Ljekovito i aromatično bilje* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 23 obuhvata pripremu i utvrđivanje prijedloga bosanskohercegovačkih (BAS) standarda, preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda i reviziju postojećih važećih standarda, te standardizaciju u području ljekovitog i aromatičnog bilja i biljnih prerađevina (ljekovito i aromatično bilje, čajevi, eterična ulja).

BAS/TC 23 prati rad sljedećeg korespondentnog komiteta:

ISO/TC 54, *Essential oils/ Eterična i aromatična ulja*

BAS/TC 23 je formiran Rješenjem direktora Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-6210/02-01HH od 22.11.2001 godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 23 br. IP- 00480/13-03BB od 20.12.2013. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 23 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacрта i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 23 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 23 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

Biljni svijet sintetiše jedinjenja neophodna za opstanak živog svijeta. Upotreba biljaka je stara koliko i čovječanstvo. Koristeći bilje u svakodnevnoj ishrani, čovjek je postepeno uočavao njihova ljekovita svojstva. Upotreba bilja u cilju liječenja, našla je vremenom potvrdu i u nauci. Do početka XX vijeka skoro 90 % lijekova bilo je na bazi prirodnih preparata, nakon čega je uočena tendencija upotrebe sintetičkih preparata pri proizvodnji lijekova. Posljednjih decenija interes svjetske industrije, uslovljen velikim ekonomskim pritiskom s jedne strane i zaštitom prirode s druge strane, ponovo se usmjerava ka biljnim sirovinama. Danas je poznato oko 18 000 aromatičnih i 60 000 ljekovitih biljaka. Ljekovite i aromatične biljke predstavljaju značajan prirodni resurs. U svijetu se koristi oko 35 000 vrsta, kako u zvaničnoj, tako i u tradicionalnoj medicini od kojih većina ima lokalni značaj. Aromatične biljke su izvor eteričnih ulja. Eterična ulja, aromatičnim i ljekovitim biljkama daju karakterističan miris i aromu. To su lako isparljive uljaste tečnosti dobijene iz aromatičnih biljaka različitim fizičkim postupcima. Danas se različite industrije okreću alternativnim, prirodnim i ekološki prihvatljivim resursima u potrazi za novim vrstama ljekovitih preparata, antioksidansima i ostalim zaštitnim agensima.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Svjetska godišnja proizvodnja eteričnih ulja se procjenjuje na otprilike 50 000 tona, od čega 50 % čine ulja citrusa (narandža, limun, mandarina, grejpfrut), a 20 % ulja biljnih vrsta roda *Mentha*. Ostatak se uglavnom dobija iz aromatičnih biljaka familija *Rutaceae* (Citrus vrste), *Lamiaceae* (*Labiates*), *Apiaceae* (*Umbelliferes*), *Asteraceae* (*Composites*) i *Myrtaceae* (*Eucalyptus* vrste).

Ukupna vrijednost izvoza Bosne i Hercegovine u prošloj godini, iznosila je 36 miliona maraka, a uvoza 11 miliona, čime ova oblast spada među rijetke s pozitivnim bilansom u vanjskotrgovinskoj razmjeni. Rast izvoza u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu je bio 3,7 miliona KM, ili 11 posto, dok je uvoz bilježio pad od četiri posto. Najviše je izvezeno eteričnih ulja u vrijednosti od 9,7 miliona KM, dok na strani uvoza dominira ljekovito bilje u vrijednosti od 4,4 miliona KM, ili 41 posto uvoza.

2.3 Zahtjevi tržišta

Osnovni pravac rada Komiteta za ljekovito i aromatično bilje, BAS/TC 23 usmjeren je na praćenje evropskih i međunarodnih standarda i preispitivanju potrebe za donošenjem novih standarda iz ovog područja. Kupci standarda iz nadležnosti pomenutog komiteta pripadaju svim dijelovima lanca hrane, prije svega, proizvođači eteričnih ulja, trgovci, kao i akreditovane laboratorije za ispitivanje i kontrolu navedenih proizvoda. Potrebno je pratiti i ažurirati standarde iz ove oblasti, putem BAS/TC 23, jer se široko primjenjuju.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Kako svaki proizvod ima uticaj na okoliš u svim fazama svog životnog ciklusa, postoji potreba da se umanjí svaki potencijalni štetni uticaj na okolinu. Međutim, objavljeni standardi, koji se odnose na specifikacije i metode ispitivanja eteričnih ulja, nisu u direktnoj vezi sa zaštitom životne sredine. Ekonomski rast i otvaranje tržišta može potencijalno imati negativan uticaj na životnu sredinu. Uzimajući u obzir ovakav razvoj događaja, postavljaju se temelji za efikasnu i

ekološki prihvatljivu proizvodnju, što predstavlja izazov za proizvođače. Ukazana je potreba za smanjenjem upotrebe mineralnih đubriva i pesticida za gajenje ljekovitog i aromatičnog bilja. Osnovni cilj organske proizvodnje ljekovitog bilja jeste dobijanje proizvoda visokog kvaliteta, primjena organskih đubriva i dalji razvoj proizvodnje uz očuvanje ekosistema.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 23

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 23 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda;
- uspostavljanje sistema kvaliteta prema savremenim evropskim standardima i
- usklađivanje laboratorijskih metoda sa savremenim evropskim standardima.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti ljekovitog i aromatičnog bilja, odnosno svih grana ove privredne djelatnosti;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 23 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

-
- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
 - Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
 - Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
 - Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 23;
 - Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 23, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
 - Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
 - Informisanje članova BAS/TC 23 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 23;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 23 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 23 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 23 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 23 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 23
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a